Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 30 Travanj 2001 20:43

Kao što je znano u Zakonu o porezu na dobit ukinuta je zaštitna kamata.

Ova novina izazvala je različite komentare. Ipak, vrijeme je pokazalo da je u poreznoj reformi, kojoj je moguće mnogo što šta prigovoriti, zaštitna kamata jedan od boljih poteza ne baš previše uspješnih reformatora.

Zašto je potrebno pozitivno ocjeniti zaštitnu kamatu?

Prvo. U doba inflacije, koja je na ovim prostorima još tako živa, uvijek postoji bojazan da se temeljni kapital ne "istopi". Već i neslaganja oko visine zaštitne kamate za proteklu godinu samo naglašavaju ovu bojazan kod poduzetnika. Kao što je poznato u prethodnom sistemu potojali su koeficijenti revalorizacije. U uvjetima društvenog vlasništva on je imao sasvim preciznu funkciju da stopa rasta bude bar približno kako je Partija odredila. To što se nije tako događalo zapravo je bila "podvala" struke. Nova vlast je preuzela sistem koeficijenata koji su neodrživi u uvjetima privatnog vlasništva zbog značajnog učinka preraspodjele. Posebno je slavan koeficijent revalorizacije iz 1993. godine koji je bio u funkciji "privatizacije" o kojem su uglavnom i danas - još - šuti. Zašto? Neznam!

Drugo. Osnovna pretpostavka "uživanja" zaštitne kamate je veliki vlastiti kapital. Ovo znači da su preferirane tvrtke koje imaju visoku stopu samofinanciranja odnosno koje djeluju u djelatnostima visokog organskog sastava kapitala. Iz iznijetog slijedi da se preferira koncentracija i centralizacija kapitala što je u skladu sa tendencijama u svijetu. Visoki vlastiti kapital pretpostavlja i primjeren opseg privredne aktivnosti što u uvjetima Treće tehnološke revolucije znači i razvoj. Napuštanje zaštitne kamate znači suprotna - od iznesenih - kretanja.

Treće. Povećanje porezne konkurencije je trajno određenje rasta konkurentne sposobnosti hrvatske privrede. Naprosto nije moguće dovoljno naglastiti koliko su porezi, u zemlji tipa Hrvatske, uvijek isuviše visoki. Ako treba eksplicirati tada izjavljujem: Hrvatska će u budućnosti postati porezna oaza!

Četvrto. Vjerojatno je bilo prostora da se preispita da li 5% zaštitne kamate bez inflacije u današnjem trenutku poželjno (čitaj: moguće). Ipak napuštanje zaštitne kamate je neuporedivo nepovoljnije promatra li se proces reprodukcije u cjelini. To će se vrlo brzo vidjeti i u ponašanju stranih investitora. Porezi se naprosto moraju vrlo oprezno mjenjati i nije lako donijeti odluku o njihovoj promjeni. Ovo vrijedi pogotovo kada se radi o njihovom povećanju. Nova rješenja ne uvažavaju Treću tehnološku revoluciju i investicije u ljudski kapital.

Na kraju vjerujem da je zaštitnoj kamati tek rečeno doviđenja. Ona će se vratiti, kada je uvedu i naši konkurenti, jer djeluje na strani oživljavanja privredne aktivnosti. Ukinućem zaštitne kamate neće se rješiti problemi koji su učinjeni u prethodnom razdoblju. Vladi ostaju drugi instrumenti da odredi kako je bilo moguće da se dogodi događeno. Ipak bez precizne analize sve su to spekulacije osim činjenice da nas je napustila - zaštitna kamata.